

Практичне заняття 1.

Групування господарських засобів і джерел їх утворення.

Мета: засвоєння: поняття, мети та основних завдань, видів бухгалтерського обліку; правових засад регулювання, організації і ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні; предмету, об'єктів, методів бухгалтерського обліку; набуття навичок розподілу об'єктів бухгалтерського обліку на групи (необоротні активи, оборотні активи, джерела власних засобів, джерела позикових засобів).

Ключові терміни: господарський облік, бухгалтерський облік, принципи бухгалтерського обліку, користувачі облікової інформації, об'єкти обліку, елементи методу бухгалтерського обліку.

Методичні вказівки

Облік – це обов'язкова функція управління господарством. Він полягає в спостереженні, вимірюванні, реєстрації і групуванні господарських явищ. Єдина система обліку на підприємстві, в галузі, державі забезпечується трьома нерозривно пов'язаними видами обліку: оперативним, статистичним та бухгалтерським.

Бухгалтерський облік - це процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про господарську діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень

Бухгалтерський облік є одним з найважливіших джерел економічної інформації, засобом контролю за роботою підприємства. Тому основною важливою задачею бухгалтерського обліку є створення банку вірогідної облікової інформації з метою формування точної фінансової, податкової, статистичної звітності для розробки та прийняття на її основі управлінських рішень.

Бухгалтерський облік та фінансова звітність в Україні ґрунтується на таких основних принципах: обачності; повного висвітлення; автономності; послідовності; безперервності; нарахування та відповідності доходів і витрат; превалювання змісту над формою; історичною (фактичною) собівартості; єдиного грошового вимірника; періодичності.

Бухгалтерський облік виконує дві основні функції – інформаційну та контрольну.

Правові засади регулювання, організації і ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні визначені Законом України від 16.07.99 р. № 996-XIV "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", який поширюється на всіх юридичних осіб, створених відповідно до законодавства України, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, а також на представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності, які зобов'язані вести бухгалтерський облік і подавати фінансову звітність згідно із законодавством.

Предметом бухгалтерського обліку є окремі сторони процесу розширеного відтворення: господарські факти, явища і процеси (операції), що зумовлюють рух господарських засобів, а також джерел їх утворення.

Об'єкти бухгалтерського обліку – це господарські засоби, джерела їх утворення, господарські процеси та види діяльності.

Згідно з Національними стандартами бухгалтерського обліку в Україні господарські засоби підприємства поділяють на: необоротні активи; оборотні активи. Джерела формування майна, як другий найважливіший елемент, показують за рахунок яких джерел підприємство сформувало свої необоротні й оборотні активи, чи зроблено це за рахунок власного капіталу або залученого у виді зобов'язань. Джерела формування господарських засобів можна групувати таким чином: власний капітал та зобов'язання (позиковий капітал).

Формування інформації про всю діяльність підприємства можливо тільки з використанням комплексу специфічних прийомів і способів, тобто на основі методу бухгалтерського обліку. Основними елементами методу бухгалтерського обліку – є це документація, інвентаризація, оцінка, калькулювання, система рахунків, подвійний запис, баланс, звітність.

Документація - це процес суцільного і безперервного відображення господарських операцій у документах. Відповідно до Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи, оскільки саме в них зафіксовані факти здійснення господарських операцій. Інформація, що міститься в первинних документах, систематизується в облікових регістрах синтетичного й аналітичного обліку. Інформація про господарські операції підприємства за звітний період (місяць, квартал, рік) з облікових регістрів переноситься у згрупованому вигляді до бухгалтерських звітів.

Інвентаризація - це спосіб уточнення даних бухгалтерського обліку і приведення їх у відповідність з фактичною наявністю господарських коштів і зобов'язань.

Згідно Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність"

підприємства для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності зобов'язані провадити інвентаризацію активів і зобов'язань, під час якої перевіряються і документально підтверджуються їх наявність, стан і оцінка.

З метою відображення об'єктів бухгалтерського обліку в вартісному вираженні використовуються такі спеціальні методи бухгалтерського обліку, як оцінка та калькулювання.

Оцінка - це вираження у вартісному вигляді майна підприємства, джерел його придбання і зобов'язань.

Вартісне вимірювання інформації не може обмежитися тільки однією оцінкою. Є численні об'єкти бухгалтерського обліку, вартісна оцінка яких припускає підрахунок витрат в ході господарського процесу, для повної оцінки таких витрат необхідно провести розрахунки, які називаються калькуляцією.

Калькулювання це спосіб визначення у вартісному вираженні витрат підприємства на виготовлення або придбання окремого об'єкта (готової продукції, робіт, послуг тощо), тобто його собівартості.

Для оперативного управління господарською діяльністю підприємства треба мати дані про рух окремих видів засобів і джерел їх формування, хід окремих господарських процесів та їх результати. Через це виникає потреба групування об'єктів бухгалтерського обліку за певними якісно однорідними ознаками, відображення їх у певній системі. Таке групування здійснюють за допомогою рахунків бухгалтерського обліку.

Господарські операції відображаються на бухгалтерських рахунках способом подвійного запису.

Вивчення теми передбачає знайомлення з наступними нормативними документами:

Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14>;

Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 жовтня 2007 р. № 911-р Про затвердження «Стратегії застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні» [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/911-2007-%D1%80>

ДСТУ 2732:2004 Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення понять [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://vnm.vn.court.gov.ua/userfiles/27_2732-2004.pdf

Положення «Про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку»,

затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24.05.95 № 88, зареєстроване у Міністерстві юстиції України 05.06.95 за № 168/704 [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>

Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 29.12.2000 № 356. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879 [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>

Перелік типових документів, що створюються під час діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування, інших установ, підприємств та організацій, із зазначенням строків зберігання документів, затверджений Наказом Міністерства юстиції від 12.04.2012 № 578/5 [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0571-12>

Перелік проблемних питань для обговорення

1. У чому полягає суть господарського обліку?
2. Наведіть порівняльну характеристику видів господарського обліку.
3. Які суб'єкти господарської діяльності повинні вести бухгалтерський облік?
4. Хто є користувачами облікової інформації?
5. Назвіть та охарактеризуйте основні принципи, на яких ґрунтується бухгалтерський облік і фінансова звітність в Україні?
6. Які суб'єкти господарювання застосовують положення МСФЗ?
7. З якою метою й які органи здійснюють регулювання бухгалтерського обліку?
8. Що є предметом бухгалтерського обліку?
9. Наведіть приклади господарських засобів та джерел їх утворення на підприємстві.
10. Що розуміють під активами підприємства? Навести приклади та обґрунтувати їх.
11. У чому полягає різниця між оборотними та необоротними активами підприємства?
12. Охарактеризуйте найважливіші господарські процеси підприємства.
13. Охарактеризуйте елементи методу бухгалтерського обліку.
14. Що таке документообіг? З якою метою та у якій формі здійснюється його

організація?

15. Які вимоги встановлені до складання та зберігання первинних документів, облікових регістрів і звітності?

16 Особливості проведення інвентаризації та в яких випадках вона проводиться.

17. Оцінювання та калькуляція як система вартісного виміру об'єктів обліку?

Підготовка доповідей та презентацій за темою:

1. Історія розвитку бухгалтерського обліку.
2. Розвиток бухгалтерського обліку в Україні.
3. Професія – бухгалтер.
4. Необхідність та особливості впровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності в практику бухгалтерського обліку українських підприємств.

Завдання для розв'язання

Завдання 1.

Пов'язати наведені нижче терміни з їх визначеннями. Для цього проставити ліворуч від номеру терміну відповідну літеру.

Термін	Визначення
(1) Адміністрація	А. Податкові служби, банки і аудиторська служба
(2) Власники	Б. Фізичні та юридичні особи, які потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень
(3) Внутрішні користувачі	В. Засновники і учасники підприємства, менеджери, управлінці всіх рівнів
(4) Дебітори	Г. Група людей, що вклали у справу свій капітал і ризикують найбільше, ніж будь-хто, і зацікавлені в одержанні максимального прибутку
(5) Зовнішні користувачі	Д. Юридичні та фізичні особи, перед якими у підприємства є заборгованість за надані послуги, відвантажену продукцію тощо
(6) Користувачі звітності	Е. Група людей на підприємстві, яка несе повну відповідальність за управління його діяльністю і досягнення цілей, що стоять перед ним
(7) Кредитори	Є. Юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх

	еквівалентів або інших активів
--	--------------------------------

Завдання 2

Виконати групування господарських засобів і джерел їх утворення на підприємстві за даними наведеними у таблиці.

Вихідні дані:

Господарські засоби підприємства та джерела їх утворення станом на 1 жовтня поточного року

№ з/п	Найменування господарських засобів і джерел їх утворення	Сума, тис. грн.
1.	Будівлі і споруди	361770
2.	Паливо для виробничих потреб	650
3.	Павільйони і палатки	9000
4.	Вантажні автомашини	14000
5.	Електродвигуни	2820
6.	Холодильне обладнання	51080
7.	Касові апарати	3240
8.	Статутний фонд.	633390
9.	Терези торгівельні	740
10.	Заборгованість постачальникам	24140
11.	Товари	15150
12.	Пайовий капітал	10980
13.	Резервний капітал	7690
14.	Заборгованість робітникам підприємств по оплаті праці	29060
15.	Господарчий і торгівельний інвентар	9870
16.	Інший додатковий капітал	2510
17.	Тара	12060
18.	Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	17550
19.	Короткострокова позика банку	6000
20.	Матеріали для виробничих потреб	131050
21.	Готівка в касі	550
22.	Заборгованість профспілці по відрахуванням на соцстрах	1620
23.	Гроші на розрахунковому рахунку	17580
24.	Заборгованість підзвітних осіб	560
25.	Заборгованість покупців	3150

26.	Цільове фінансування	16720
27.	Продукти у виробництві	34850
28.	Виробниче обладнання	90140
29.	Заборгованість різним підприємствам	2450
30.	Заборгованість фінансовим органам	1500
31.	Нерозподілений прибуток	4650

Групування об'єктів бухгалтерського обліку виконати у таблиці.

Об'єкти бухгалтерського обліку		Сума, тис. грн.
Господарські засоби		
1. Необоротні активи		
1.1.		
1.2.		
Всього		
2. Оборотні активи.		
2.1.		
2.2.		
Всього		
Разом		
Джерела утворення господарських засобів		
3. Джерела власних засобів		
3.1		
3.2.		
Всього		
4. Джерела позикових засобів		
4.1.		
4.2.		
Всього		
Разом		

Підрахувати загальну суму господарських засобів та джерел утворення господарських засобів. Зробити висновок про те чи завжди сума господарчих засобів повинна дорівнювати сумі джерел їх утворення.